

X Bestämmelser rörande allmän sjukförsäkring m m.

A. Lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Försäkring enligt denna lag avser att, i den omfattning nedan anges, vid sjukdom bereda sjukhjälp i form av dels ersättning för utgifter för sjukvård (*sjukvårdsförsäkring*) och dels för dag beräknad ersättning i penningar (*sjukpenningförsäkring*).

Försäkringen är dels obligatorisk och dels frivilig.

På grund av den obligatoriska försäkringen utgives även moderskapshjälp enligt vad därom är stadgat i lagen om moderskapshjälp.

2 §.

Försäkring sker i *allmän sjukkassa*.

Allmän sjukkassa skall vara antagen såsom sådan av tillsynsmyndighet, varom i 91 § förmäles, samt registreras enligt vad nedan sägs.

3 §.

Allmän sjukkassa är *centralsjukkasse* eller *lokalsjukkasse*.

För varje landstingsområde samt varje stad, som ej deltagar i landsting, skall finnas en centralsjukkasse. Då särskilda förhållanden föranleda därtill, må dock två landstingsområden eller sådant område och stad, som ej deltagar i landsting, förenas till ett centralsjukkasseområde. Om skäl äro därtill, må annan stad än nu sagts bilda eget centralsjukkasseområde. Angående indelning i centralsjukkasseområden beslutar Konungen.

Centralsjukkasseområde, som ej utgöres enbart av stad, skall vara indelat i lokalsjukkasseområden, omfattande en eller flera kommuner. Angående indelning i lokalsjukkasseområden beslutar Konungen eller den myndighet Konungen bestämmer. För varje lokalsjukkasseområde skall finnas en lokalsjukkasse.

Lokalsjukkasse skall vara ansluten till den centralsjukkasse, inom vars verksamhetsområde lokalsjukkasseområdet är beläget.

4 §.

I denna lag förstås med

läkare: den som äger behörighet att inom riket utöva läkarkonsten;

läkarvård: vård som meddelas av läkare, dock icke vård som lämnas försäkrad, vilken åtnjuter sjukhusvård;

sjukhusvård: vård som å sjukvårdsanstalt lämnas där intagen försäkrad ävensom vård å annan sjukvårdsinrättning, om vården beredes genom pensionsstyrelsens försorg;

sjukvårdsanstalt: allmänt sjukhus ävensom annan sjukvårdsinrättning, som enligt av Konungen fastställd förteckning är att anse såsom sjukvårdsanstalt jämlikt denna lag;

allmänt sjukhus: sjukvårdsinrättning som tillhör staten eller till vars drift statsbidrag utgår eller som drives av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, och ej är anordnad vid fattigvårdsanstalt ävensom sjukvårdsinrättning varöver pensionsstyrelsen förfogar för sin sjukvårdande verksamhet;

hemortssjukhus: allmänt sjukhus, drivet av det landsting eller sådan i landsting ej deltagande stad, inom vars område försäkrad är bosatt.

När nedan i denna lag användes uttrycket sjuk-kassa, avses därmed lokalsjuk-kassa eller, där sådan ej finnes inrättad, centralsjuk-kassa.

Om obligatorisk försäkring.

Allmänna bestämmelser.

5 §.

Varje svensk medborgare som är bosatt i riket skall, där ej nedan annorlunda stadgas, från och med ingången av kalendermånaden näst efter den, varunder han fyllt sexton år, genom medlemskap i allmän sjuk-kassa vara försäkrad enligt denna lag.

Vad nu sagts gäller ock den som utan att vara svensk medborgare är bosatt och mantalsskriven i riket.

Försäkringspliktig enligt denna lag är ej

a) den som åtnjuter sjukhusvård under minst sjuhundratrettio dagar i följd, så länge sjukhusvård därefter pågår;

b) den som är omhändertagen å anstalt för obildbara sinnesslöa;

c) den som är intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt för tid, som kan antagas komma att omfatta minst två år;

d) därest Konungen eller efter Konungens bemyndigande tillsynsmyndigheten så bestämmer, den som är sjukförsäkrad enligt utländsk lag.

Annan än försäkringspliktig må ej vara medlem i allmän sjuk-kassa.

6 §.

Varje medlem i allmän sjuk-kassa är *sjukvårdsförsäkrad*. På grund av sådan försäkring är jämväl i riket bosatt barn till medlemmen sjukvårdsförsäkrat intill utgången av den kalendermånad, varunder det fyller sexton år, såframt ej beträffande barnet föreligger fall, som i 5 § tredje stycket avses. Med sjukkassemedlems egna barn likställas adoptivbarn och fosterbarn ävensom barn, adoptivbarn och fosterbarn till medlemmens make. Vad nu är sagt om barn och adop-

tivbarn gäller dock ej, där vårdnaden om barnet tillkommer annan än sjukkasmedlemmen eller make, med vilken denne sammanlever. Fosterbarn må icke anses såsom barn till annan än barnafostern.

Därest enligt de i första stycket givna reglerna barn skulle bliva sjukvårdsförsäkrat genom makars försäkring, skall barnet anses vara försäkrat allenast såsom barn till mannen. Sjukkasen må dock efter framställning av makarna medgiva, att barnet i stället skall vara sjukvårdsförsäkrat såsom barn till hustrun. Sådant medgivande må lämnas allenast, såframt hustruns årsinkomst av förvärvsarbete överstiger mannens årsinkomst av dylikt arbete, och gäller från och med ingången av kalendermånaden näst efter den, varunder tillståndet lämnats, intill dess kassan annorlunda bestämt.

Fosterbarn skall anses såsom sådant intill utgången av den kalendermånad, varunder det fyller sexton år.

Barn, som ej uppnått den ålder, varmed följer försäkringsplikt, och som icke är försäkrat på grund av vad ovan sägs, är ändock sjukvårdsförsäkrat, såframt försäkringsplikt förelegat om barnet haft nämnda ålder.

7 §.

Sjukkasmedlem, vars årsinkomst av förvärvsarbete uppgår till minst ettusentvåhundra kronor, skall vara *sjukpenningförsäkrad*.

Kvinnlig sjukkasmedlem, vars årsinkomst av förvärvsarbete ej uppgår till ettusentvåhundra kronor, är jämväl sjukpenningförsäkrad, såframt hon

a) är gift och sammanlever med sin man eller, om sammanlevnaden mellan makarna hävts, med barn under 16 år, som vid tiden för sammanlevnadens hävande var sjukvårdsförsäkrat såsom barn till henne eller maken, eller

b) efter att hava varit gift sammanlever med barn under 16 år, som vid tiden för äktenskapets upplösning var sjukvårdsförsäkrat såsom under a) sägs.

Försäkring, som i andra stycket avses, gäller ej för längre tid än till och med den månad, varunder kvinnan fyller sextiosju år, och ej heller för tid efter utgången av den månad, varunder hon börjat uppbära invalidpension eller sjukbidrag enligt lagen om folkpensionering, så länge sådan förmån åtnjutes.

Avlider make till hustru, som i andra stycket under a) sägs, skall, om makarna sammanlevde men barn som där avses ej finnes, försäkringen bestå intill utgången av tredje kalendermånaden efter den, då mannen avlidit.

Annan än i denna paragraf avses må ej tillhöra den obligatoriska sjukpenningförsäkringen.

8 §.

Med *årsinkomst av förvärvsarbete* avses den för år beräknade inkomst i penningar eller naturaförmåner, som någon kan antagas komma att tills vidare åtnjuta av sådant arbete. Hushållsarbete, som make utför i hemmet, räknas ej såsom förvärvsarbete.

Utgöres inkomst helt eller delvis av naturaförmåner, skola dessa uppskattas efter de regler, som tillämpas vid taxering till kommunal inkomstskatt.

Inkomst av arbete för egen räkning må ej beräknas högre än som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

Beräkning av årsinkomst av förvärvsarbete skall, där förhållandena ej eljest äro kända för sjukkassan, grundas på de upplysningar, som kassan kan inhämta av den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller som må kunna framgå av den uppskattning, som vid senaste taxering gjorts av den försäkrades inkomst.

Med *årsinkomst av tjänst* avses sådan årsinkomst av förvärvsarbete, som arbetstagare kan antagas komma att tills vidare åtnjuta i allmän eller enskild tjänst.

9 §.

Försäkringspliktig skall för varje kalenderår vara medlem i sjukkassan för den kommun, där han för samma år blivit mantalsskriven. Är försäkringspliktig icke mantalsskriven inom riket, skall han vara medlem i sjukkassan för den kommun, där han är bosatt vid ingången av kalenderåret eller vid den senare tidpunkt, då försäkringsplikt inträder.

Medlem i lokalsjukkasse är genom dennas anslutning till central-sjukkasse tillika medlem i den senare.

Sjukvårdersättning till barn, som i 6 § sista stycket avses, utgives av sjukkassan för den kommun, där barnet är bosatt.

10 §.

Inträder försäkringsplikt för någon, som dittills varit försäkrad såsom barn, skall sjukkasse inskriva den försäkringspliktige såsom medlem i kassan.

Då försäkringsplikt eljest uppkommer, skall den försäkringspliktige senast inom fjorton dagar därefter anmäla sig till inträde i den sjukkasse han skall tillhöra. Göres anmälan inom tid som nu sagts, blir den försäkringspliktige medlem i kassan från försäkringspliktens uppkomst.

Ändå att anmälan som i andra stycket sägs ej gjorts, skall sjukkasse så snart ske kan såsom medlem i kassan inskriva försäkringspliktig, vilken då räknas såsom medlem från försäkringspliktens inträde, dock tidigast från och med tredje kalendermånaden före den, varunder inskrivning sker.

Så snart sjukkasse, genom anmälan eller eljest, erhållit kännedom om att medlem i kassan ej längre är försäkringspliktig, skall kassan avföra denne såsom medlem från tidpunkten för försäkringspliktens upphörande.

11 §.

Sjukkasse skall i samband med inskrivning av medlem besluta huruvida denne skall vara sjukpenningförsäkrad och, om så finnes vara fallet, vilken sjukpenningklass han skall tillhöra. Kassan skall ock, när till dess kännedom kommit, att medlems årsinkomst av tjänst eller annat förvärvsarbete undergått ändring av betydelse för sjukpenningförsäkringen, utan dröjsmål meddela det beslut, som därav påkallas.

Ändring av medlems sjukpenningförsäkring till följd av beslut, som avses i första stycket andra punkten, må ej ske förrän vid det månadsskifte, som inträffar närmast efter det beslutet härom fattats. Därest medlems sjukpenningförsäkring eljest skall ändras, skall, om ej annat följer av vad i 7 § fjärde stycket sägs, ändringen ske vid månadsskiftet närmast efter det anledning till ändringen uppkommit.

Under tid, då sjukpenningförsäkrad medlem lider av sjukdom, som i 21 § avses, må hans sjukpenningförsäkring icke ändras, förrän hans rätt till sjukpenning upphört till följd av vad i 29 eller 31 § stadgas. Från vad nu sagts äger Konungen föreskriva de undantag, som finnas böra gälla i anledning av att medlem, innan hans rätt till sjukpenning upphört, blir berättigad till pension enligt reglemente, som utfärdats eller fastställts av Konungen eller som gäller för riksdagens verk.

Beslut angående medlems sjukpenningförsäkring skall skriftligen delgivas denne.

12 §

Blir den som är medlem i en sjukkasse mantalsskriven inom annan kassas verksamhetsområde, anses han därigenom från och med ingången av det kalenderår mantalsskrivningen avser utträda ur den förra kassan och ingå såsom medlem i den senare.

Vad i första stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning, där medlem i sjukkasse i annat fall än där sägs till följd av ändrad bosättning skall för visst kalenderår tillhöra annan sjukkasse än den vari han föregående år varit medlem. I dylikt fall åligger det medlemmen att till den nya kassan utan dröjsmål göra anmälan om flyttningen.

I fall, som i denna paragraf avses, skall vad den sjukkasse, från vilken medlemmen utträder, bestämt angående dennes sjukpenningförsäkring gälla intill dess annat föreskrivits.

Sjukvårdsförsäkringen

13 §

Envar försäkrad äger i enlighet med vad nedan sägs rätt till ersättning för utgifter för läkarvård och sjukhusvård ävensom i samband därmed företagna resor.

14 §

Ersättning för utgifter för *läkarvård* utgår vid varje sjukdom, som enligt läkares utsago kräver sådan vård, med tre fjärdedelar av utgifterna eller, då dessa överstigit det belopp, vartill de enligt av Konungen fastställd taxa skola beräknas uppgå, med tre fjärdedelar av sistnämnda belopp. I utgifter för läkarvård skola inräknas kostnader för läkares resa och för läkarintyg, som erfordras för utfående av sjukpenning.

Såsom utgifter för läkarvård skola anses jämväl utgifter för tandläkarvård, avseende sådan behandling, som angives i en av Konungen fastställd förteckning och som meddelas vid centraltandpoliklinik, tandläkarhögskola eller allmänt sjukhus.

Taxa, som i första stycket sägs, skall avse sådan vård — däri inbegripen röntgen- och annan undersökning — som kan meddelas av varje läkare, så ock röntgenundersökning samt röntgen- och radiumbehandling, som utföres av därför särskilt utbildad läkare, ävensom tandläkarvård, varom i andra stycket förmäles.

Är uppenbart att försäkrad vid samma sjukdom utan fog sökt mer än en läkare eller att läkare anlitats vid flera tillfällen än som varit behöfligt, utgår ersättning allenast för den vård, som lämnats av den först rådfrågade läkaren, eller för de besök, som skäligen varit behöfliga. Har försäkrad, oaktat han uppenbarligen utan risk för försämring av hälsotillståndet kunnat besöka läkare, påkallat besök av läkare i sin bostad eller annorstädes, må ersättningen nedsättas till belopp, som av sjukkassan skulle hava utgivits för läkarvård ävensom i resekostnadsersättning enligt 16 § för det fall att den försäkrade besökt läkaren.

15 §

Ersättning för utgifter för *sjukhusvård*, som på grund av sjukdom varit erforderlig, utgår,

då vården beretts å hemortssjukhus, med belopp, som motsvarar den för sådan vård vid sjukhuset tillämpade avgiften å allmän sal,

då erforderlig vård ej kunnat beredas å hemortssjukhus eller behovet av sjukhusvården uppkommit utanför det landstingsområde eller sådan i landsting ej deltagande stad, där den sjuke är bosatt, och den sjuke med anledning härav måst intagas å annat allmänt sjukhus, med belopp, som motsvarar den lägsta avgift, mot vilken den sjuke kunnat erhålla vården å sjukhuset,

då vården annorstädes än å allmänt sjukhus beretts genom pensionsstyrelsens försorg, med belopp, som motsvarar den lägsta för sådan vård utgående avgiften, samt

i övriga fall med belopp, motsvarande den lägsta avgift, mot vilken den sjuke kunnat erhålla vården å allmän sal vid hemortssjukhus, lämpat för sjukdomens behandling.

Konungen äger fastställa taxa för beräkning av ersättning, som i första stycket avses. Har sådan taxa fastställts, utgår ej ersättning för belopp, varmed vårdavgiften överstiger i taxan angivet belopp.

16 §

Har försäkrad åtnjutit läkarvård, som i 14 § avses, skall ersättning utgå för utgifter för *resor till och från läkaren*, dock endast såframt resekostnaden överstiger fyra kronor för det första besöket hos läkaren och en krona för varje följande besök (återbesök). Därvid ersättes hela den överskjutande kostnaden, om försäkrad efter hänvisning av läkare sökt läkarvård vid allmänt sjukhus eller för enbart öppen vård avsedd sjukvårdsinrättning, vilken tillhör staten eller till vars drift statsbidrag utgår eller som drives av landsting eller stad, som ej deltagar i landsting; dock att ersättning icke må utgivas med högre belopp än som skulle hava utgått, om läkarvården sökts vid närmaste allmänna sjukhus, där vården kunnat meddelas. Har försäkrad sökt läkarvård vid allmänt sjukhus för skada, som drabbat honom genom olycksfall, skall, såframt det skäligen kunnat antagas att han till följd av skadan var i trängande behov av läkarvård vid sådant sjukhus, den överskjutande kostnaden ersättas enligt vad nu sagts ändå att hänvisning av läkare ej skett. I annat fall utgår ersättning med tre fjärdedelar av den överskjutande kostnaden; dock må högre belopp ej utgivas än som skulle hava utgått vid besök hos den provinsialläkare eller stadsläkare, inom vars distrikt den försäkrade vistas, och skall vid återbesök försäkrad svara för högst två kronor.

Ersättning, som i första stycket avses, utgår endast där resan föranletts huvudsakligen av behovet av läkarvård samt den försäkrade skriftligen betygar att så är fallet. I fråga om rätten till sådan ersättning skall vidare gälla

a) att ersättning må beräknas högst efter det billigaste, vanligen förekommande färd sätt, som med hänsyn till den sjukets tillstånd kunnat användas;

b) att ersättning ej må utgivas, om med hänsyn till resans längd samt den sjukets tillstånd skäligen kunnat fordras att han gått, cyklat eller färdats på annat dylikt sätt, som icke krävt särskild kostnad;

c) att för resa med annan automobil än ambulansbil eller sådan bil, som går i allmän trafik, eller med hästskjuts, motorecykel eller maskindriven farkost, som ej går i allmän trafik, ersättning skall beräknas enligt av Konungen fastställd taxa;

d) att ersättning för återresa må utgivas högst för resa till den plats, varifrån resan till läkaren företogs, eller till den sjukets bostad, dock att ersättning för återresa till bostaden ej må beräknas för den del av färdsträckan, varmed denna med mer än en mil överstiger färdsträckan vid resan till läkaren;

e) att ersättning ej må utgivas för resa utom riket.

Om försäkrads ålder eller tillstånd påkallar, att anhörig eller annan följer honom till läkaren, skall jämväl följeslagarens resa ersättas enligt ovan angivna grunder; ersättningen skall därvid beräknas å den sammanlagda resekostnaden för den sjuke och hans följeslagare.

Vid tandläkarvård, som i 14 § avses, skall vad i denna paragraf sägs om läkarvård äga motsvarande tillämpning.

17 §.

Har försäkrad åtnjutit sjukhusvård, som på grund av sjukdom varit erforderlig, skall enligt vad nedan sägs ersättning utgå jämväl för utgifterna för *resor till och från sjukvårdsinrättningen*.

Utgifter för försäkrads resa för intagning å sjukvårdsinrättning ersättas högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste allmänna sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas, eller, om den sjuke intagits å hemortssjukhus och behovet av sjukhusvård uppkommit vid vistelse inom sjukvårdsområdet eller därtill gränsande kommun, högst med belopp, som motsvarar kostnaden för resa till närmaste hemortssjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas.

Utgifter för försäkrads återresa från sjukvårdsinrättningen ersättas endast i den mån de överstiga fyra kronor. Ersättning för återresa utgår icke, om behovet av sjukhusvård uppkommit under det försäkrad vistats utom det län, inom vilket han är bosatt, och han i anledning därav intagits å sjukvårdsinrättning belägen utom nämnda län. Kostnad för återresa må ej beräknas högre än för resa från sjukvårdsinrättningen till den försäkrades bostad.

Vid beräkning av ersättning som i denna paragraf avses, skall vad i 16 § andra stycket a), b), c) och e) är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om försäkrads ålder eller tillstånd påkallar, att anhörig eller annan följer honom vid intagning å sjukvårdsinrättning eller vid återresa därifrån eller att vårdare därvid anlitas, skall ersättning utgivas jämväl för följeslagarens resa eller kostnaden för vårdare.

Härvid skall gälla, förutom vad ovan i denna paragraf är stadgat, att ersättning skall beräknas å den sammanlagda kostnaden för den försäkrade och hans följeslagare eller vårdare samt att ersättning för följeslagares resekostnad varje gång högst må utgivas efter kostnaden för tur- och returreisa.

18 §.

Sjuk-kassa må, med tillsynsmyndighetens medgivande och enligt de närmare föreskrifter som meddelas av tillsynsmyndigheten, besluta, att ersättning skall utgå för försäkrads kostnader för sjukgymnastik eller eljest behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling eller för konvalescentvård. I sådant fall skall den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen i kassan omfatta även förmån, som avses med beslutet.

Sjukpenningförsäkringen.

21 §.

Sjukpenningförsäkrad medlem äger vid sjukdom, som förorsakar förlust av arbetsförmågan, för varje dag rätt till *hel sjukpenning*.

Förorsakar sjukdom, utan att medföra förlust av arbetsförmå-

gan, nedsättning av denna med minst hälften, skall *halv sjukpenning* utgivas.

Såsom sjukdom skall anses jämväl sådant tillstånd av arbetsförmåga eller nedsatt arbetsförmåga, som förorsakats av sjukdom, för vilken sjukpenning utgivits, och som alltjämt kvarstår efter sjukdomens upphörande.

Vid bedömande huruvida förlust av arbetsförmåga föreligger skall, om sjukdomen kan antagas vara kortvarig, särskilt beaktas huruvida den försäkrade på grund av sjukdomen är urståndsatt att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete. Kan sjukdomen antagas vara obotlig eller eljest långvarig skall, sedan skälig tid förflutit från sjukdomens början, undersökas huruvida den försäkrade, i förekommande fall efter särskild yrkesutbildning, är i stånd att försörja sig genom annan sysselsättning. Om den försäkrade enligt vad nyss sagts är i stånd därtill, må han ej vidare anses vara arbetsförmögen.

Sjukkassa må, då skäl äro därtill, påfordra att förlust eller nedsättning av arbetsförmåga styrkes genom intyg av läkare.

22 §.

Varje sjukpenningförsäkrad medlem är försäkrad för *grundsjukpenning*. Hel grundsjukpenning utgör tre kronor.

Sjukpenningförsäkrad medlem, vars årsinkomst av tjänst uppgår till minst ettusenåttahundra kronor, skall härjämte vara försäkrad för *tilläggsjukpenning*, som till storleken bestämmes av den sjukpenningklass medlemmen tillhör. Tillhörighet till högre sjukpenningklass än den första är beroende allenast av medlemmens årsinkomst av tjänst.

Sjukpenningklasserna och beloppet av hel sjukpenning inom varje klass framgå av följande tabell:

Sjukpenningklass nr	Årsinkomsten av tjänst uppgår		De första ~~180~~ dagarna av en sjukperiod för vilka sjukpenning utgår			Följande dagar av sjukperioden		
	till kr	men ej till kr	Grundsjukpenning kr	Tilläggs-sjukpenning kr	Summa kr	Grundsjukpenning kr	Tilläggs-sjukpenning kr	Summa kr
kol. 1	kol. 2	kol. 3	kol. 4	kol. 5	kol. 6	kol. 7	kol. 8	kol. 9
1	—	1 800	3	—	3	3	—	3
2	1 800	2 400	3	1	4	3	1	4
3	2 400	3 000	3	2	5	3	2	5
4	3 000	3 600	3	3	6	3	2	5
5	3 600	4 200	3	4	7	3	3	6
6	4 200	5 000	3	5	8	3	3	6
7	5 000	5 800	3	6	9	3	4	7
8	5 800	6 800	3	7	10	3	4	7
9	6 800	8 400	3	9	12	3	5	8
10	8 400	10 200	3	11	14	3	6	9
11	10 200	12 000	3	13	16	3	7	10
12	12 000	14 000	3	15	18	3	8	11
13	14 000	—	3	17	20	3	9	12

Halv sjukpenning utgör hälften av hel sjukpenning.

Vid beräkning av den tid ~~av nittio dagar~~, varefter tilläggssjukpenning utgår med lägre belopp i fjärde till och med trettonde sjukpenningklasserna, skall medräknas tid, för vilken sjukpenning utgivits under de sextio dagar, som närmast föregått sjukperioden.

Såsom sjukperiod anses tid, varunder försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom, som i 21 § avses.

23 §.

Sjukpenning utgår ej för tid då försäkrad

- a) fullgör tjänstgöring såsom värnplikting;
- b) är intagen i barnhem eller skola tillhörande barna- och ungdomsvården;
- c) är häktad eller intagen i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt;
- d) vårdas å allmän alkoholistanstalt;
- e) i annat fall än ovan sagts av annan orsak än sjukdom tagits i förvar på det allmännas bekostnad.

Försäkrad, som äger rätt till grundpenning enligt lagen om moderskapshjälp, må ej uppbära grundsjukpenning för tiden från och med förlossningsdagen till och med den fyrtiofjärde dagen därefter. Tilläggssjukpenning utgår ej för dag, för vilken försäkrad äger rätt till tilläggspenning enligt nyssnämnda lag.

24 §.

Har sjukpenningförsäkrad medlem ett eller flera hemmavarande barn, vilka äro sjukvårdsförsäkrade såsom barn till medlemmen, skall utgivas *barntillägg* till grundsjukpenningen. Barntillägg till hel sjukpenning utgör en krona för ett eller två barn, två kronor för tre eller fyra barn samt tre kronor för fem eller flera barn, allt för dag. Barntillägg till halv sjukpenning utgår med hälften av belopp som nu sagts.

Samma lag gäller, där sjukpenningförsäkrad medlem har annat barn, som icke uppnått den ålder varmed följer försäkringsplikt, såframt medlemmen är underhållsskyldig beträffande barnet och på sätt tillsynsmyndigheten föreskrivit styrker att underhållsskyldigheten fullgöres. Barntillägg må dock ej utgivas för barn, som är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till make med vilken medlemmen sammanlever. Ej heller må barntillägg utgå för tid, beträffande vilken annan jämlikt första stycket äger uppbära barntillägg för barnet.

25 §.

För tid, då sjukpenningförsäkrad medlem åtnjuter sjukhusvård, skall i stället för sjukpenning utgivas *hempenning*.

Hempenning utgår, där ej annat följer av vad nedan i tredje stycket stadgas, för dag med belopp, motsvarande den sjukpenning som eljest skolat utgå, minskat med tre kronor dock med högst hälften av sjukpenningens belopp. Minskning som nu sagts skall intill ett belopp av en krona 50 öre för dag anses belöpa å grundsjukpenningen. Å hempenning skall utgivas barntillägg enligt vad i 24 § sägs.

För kvinnlig medlem, som i hemmet har minst ett barn under tio år vilket är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till henne eller hennes

make, skall hempenningen utgöra minst tre kronor för dag. Sådan medlem skall tillika äga uppbära barntillägg till hempenning med två kronor, såframt hon ej enligt 24 § är berättigad till barntillägg med högre belopp.

I övrigt skall vad i denna lag sägs om sjukpenning gälla även hempenning.

26 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de tre första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (*karenstid*) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos sjukkassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Vid karenstidens beräkning skola, därest sjukperiod börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Karenstid tillämpas ej, när den försäkrade vid sjukperiodens början äger uppbära daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa.

27 §.

Sjukpenning jämte barntillägg må skäligen nedsättas eller helt indragas, såframt försäkrad

a) ådragit sig sjukdom vid förövande av handling, för vilken straff genom lagakraftig dom ådömts honom;

b) vid sjukdom vägrar att underkasta sig undersökning och vård av läkare, då sjukkassa föreskrivit det såsom villkor för sjukhjälp, eller att låta undersöka sig av läkare, som har kassans uppdrag därtill, eller att följa läkares föreskrifter eller att underkasta sig sjukhusvård, då läkare funnit sådan vård vara av betydelse för sjukdomstidens förkortande;

c) vid sjukdom gör sig skyldig till grov ovarsamhet ur hälsosynpunkt;

d) vägar att mottaga besök av person, som anställts för eller eljest erhållit i uppdrag att verkställa sjukkontroll;

e) medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till sjukhjälp;

f) under sjukdom ändrar vistelseort utan att underrätta sjukkassan därom;

g) under sjukdom avreser till utlandet, där ej sjukkassan medgivit att sjukpenning må utgå under vistelse därstädes;

h) utan giltigt skäl underlåter att på sätt i 45 § stadgas anmäla sådan ändring i arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen.

Vägrar försäkrad utan giltig anledning att underkasta sig sådan sjukvård eller yrkesutbildning som är ägnad att förkorta sjukdomstiden eller eljest minska sjukdomens följder och vartill bidrag erbjudits honom av allmänna medel, må sjukpenning jämte barntillägg helt eller delvis tills vidare förvägras honom, under förutsättning att han erinrats om denna påföljd.

Sjukhjälpstid

29 §

Sjukhjälp i form av sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård utgår vid varje sjukdom för högst sjuhundratrettio dagar. Sådan sjukhjälp utgår dock vid varje sjukdom för högst nittio dagar för tid efter utgången av den månad, varunder försäkrad fyllt sextiosju år; och för den som åtnjuter folkpensionsförmån i annan form än ålderspension utgår sjukhjälp för högst nittio dagar efter utgången av den månad, varunder han börjat uppbära sådan förmån. Uppbär den som är sjukpenningförsäkrad enligt 7 § första stycket annan folkpensionsförmån än ålderspension redan före sjukdomens första sjukperiod, skall ifrågavarande tid av nittio dagar räknas från utgången av den månad, varunder han börjat uppbära dylik förmån med ett till följd av ändrade inkomstförhållanden ökat belopp.

x Se skr
nr 54

Från den i första stycket angivna tiden om sjuhundratrettio dagar skall avräknas det antal dagar, varunder sjukdomen innan den försäkrade blev omfattad av försäkringen förorsakat förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av denna med minst hälften.

Vid tillämpning av denna paragraf skall sjukdom, som inträffar under tid för vilken sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård utgives, räknas såsom samma sjukdom som den tidigare. Därest försäkrad, fränsett arbetsoförmåga på grund av kortvarig och medicinskt sett fristående sjukdom, under mer än två år varit fullt arbetsför, skall därefter inträffande sjukdomsfall anses utgöra ny sjukdom, ändå att medicinskt samband kan påvisas med sjukdom, varav den försäkrade lidit före nämnda tid.

Tid för ansökan om sjukhjälp samt allmänna inskränkningar i rätten till sjukhjälp

30 §

Framställning om sjukhjälp skall göras, beträffande sjukpenning inom sex månader från den dag sjukpenningen avser samt i fråga om annan sjukhjälp inom samma tid från det den försäkrade guldit det belopp, varför ersättning begäres, allt vid äventyr att rätten förloras.

Underlåter någon att uppbära sjukhjälp inom sex månader efter det sjukkassan meddelat honom att så kunnat ske, må utbetalning av sjukhjälp vägras.

31 §

Drabbas någon, som är försäkrad enligt denna lag, av skada, för vilken han är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, må för tid, som infaller efter utgången av den i 11 § sistnämnda lag omnämnda samordningstiden, sjukhjälp enligt denna lag ej utgivas med anledning av skadan.

Omfattas skadan av frivillig försäkring enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, må för tid efter det den skadade blivit berättigad till livränta enligt sagda lag sjukhjälp enligt denna lag ej utgivas med anledning av skadan.

Vid sjukdom, som enligt annan lag än lagen om yrkesskadeförsäkring eller enligt särskild författning eller enligt Konungens förordnande medför rätt till ersättning, som bestämmes av eller utbetalas från riksförsäkringsanstalten eller bolag varom sägs i 1 § lagen om yrkesskadeförsäkring, utgives sjukhjälp enligt denna lag endast

i den mån sjukhjälpens belopp överstiger vad som i motsvarande hänseende utgår i sådan ersättning.

Vad i nästföregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning vid sjukdom, som medför rätt till ersättning enligt främmande makts lagstiftning om yrkesskadeförsäkring.

32 §

Sjukhjälp utgår ej för sjukdom, som försäkrad avsiktligt ådragit sig.

Anmälnings- och uppgiftsskyldighet

45 §

Försäkrad är skyldig att så snart ske kan och senast inom fjorton dagar till sjukkassan anmäla sådan stadigvarande ändring i arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen.

Jämväl i övrigt åligger det försäkrad att, i enlighet med de föreskrifter som meddelas av Konungen eller, efter Konungens bestämmande, av tillsynsmyndigheten, till sjukkassan lämna de uppgifter, som äro av betydelse vid tillämpningen av denna lag.

46 §

Arbetsgivare är pliktig att på begäran av allmän sjukkasse lämna de uppgifter angående hos honom anställdas avlönings- och andra anställningsförhållanden, som äro av betydelse vid tillämpningen av denna lag. Den som underlåter att fullgöra vad sålunda åligger honom straffes med böter, högst ethundra kronor. Böterna tillfalla kronan.

Den som har att verkställa debitering av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är skyldig att på begäran av allmän sjukkasse lämna kassan de uppgifter ur inkomstlängden, vilka kunna erfordras för beräkning av försäkrads årsinkomst av förvärvsarbete.

Jämväl annan statlig eller kommunal myndighet än i andra stycket sägs ävensom försäkringsbolag, understödsförening eller annan försäkringsinrättning eller stiftelse för välgörande ändamål skall, i den mån hinder däremot ej möter enligt lag eller författning, på begäran av allmän sjukkasse lämna denna de upplysningar rörande viss försäkrad, vilka äro av betydelse vid tillämpningen av denna lag och som ej kunna erhållas från socialregister.

Sjukkontroll

89 §

Allmän sjukkasse skall genom anordnande av sjukkontroll tillse att missbruk av försäkringen hindras. Lokalsjukkasse har därvid att iakttaga de föreskrifter, som lämnas av centralsjukkassan.

Tillsynsmyndigheten äger utfärda erforderliga föreskrifter angående sjukkontrollens anordnande.

90 §

Hos centralsjukkasse skola förtroendeläkare till erforderligt antal vara anställda.

Förtroendeläkare skall biträda vid sjukkontrollen inom centralsjukkassans verksamhetsområde samt även i övrigt tillhandagå kassan i frågor, som kräva medicinsk sakkunskap. Han skall även söka främja samarbetet mellan allmän sjukkasse och inom dess område verksamma läkare.

Om lagens ikraftträdande m. m.

111 §.

Denna lag skall, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, träda i kraft den 1 januari 1955, vid vilken tidpunkt förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor upphör att gälla.

Förekommer i lag eller särskild författning hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Inskrivning av medlemmar i allmän sjukkassa m. m.

118 §.

I samband med ikraftträdandet av denna lag skall envar, som är försäkringspliktig enligt lagen, inskrivas såsom medlem i den allmänna sjukkassa han skall tillhöra.

Inskrivning, som i första stycket sägs, skall ske även av den som vid lagens ikraftträdande ännu icke fyllt sexton år, såframt han vid utgången av december 1954 var medlem i erkänd sjukkassa och försäkringspliktig förelegat för honom, därest han fyllt sexton år. Beträffande medlem, som nu sagts, skall ej gälla vad i lagen stadgas om barn.

B. Lagen den 21 maj 1954 (nr 266) om moderskapshjälp.**Inledande bestämmelser.**

1 §.

Kvinna, som är försäkrad jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring, äger på grund av den obligatoriska försäkringen enligt nämnda lag erhålla moderskapshjälp enligt vad nedan sägs.

2 §.

Moderskapshjälp utgöres av *ersättning för förlossningsutgifter* samt *moderskapspenning*.

Ersättning för förlossningsutgifter.**Moderskapspenning.**

4 §.

Moderskapspenning utgår i form av *grundpenning* samt under villkor som nedan sägs jämväl i form av *barntillägg* och *tilläggspenning*.

7 §.

Tilläggspenning utgår till kvinna, som omedelbart före nedkomsten eller den beräknade tidpunkten därför under minst tvåhundra-sjuttio dagar i följd varit obligatoriskt försäkrad för tilläggsjukpenning.

Tilläggspenning utgår tidigast från och med den fyrtiofemte dagen före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och senast från och med förlossningsdagen så länge kvinnan utan avbrott avhåller sig från förvärvsarbete, dock högst för nittio dagar, med samma belopp för dag, som kvinnan äger uppbära i tilläggsjukpenning för de första ~~14~~ dagarna av en och samma sjukperiod. Från och med den tjuguaåttonde dagen efter förlossningsdagen utgår tilläggspenning endast om kvinnan har eller på grund av sjukdom är förhindrad att hava barnet i sin vård.

Tilläggspenning utgår ej för tid, då kvinnan är intagen i annat barnhem än mödrahem eller i skola tillhörande barna- och ungdomsvården eller i fångvårds- eller tvångsarbetsanstalt eller är häktad eller eljest av annan orsak än sjukdom är tagen i förvar på det allmännas bekostnad.

10 §.

Grundpenning, barntillägg och tilläggspenning må skäligen nedsättas eller helt indragas, såframt kvinnan medvetet eller genom grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till moderskapshjälp. I fråga om tilläggspenning må dylik nedsättning eller indragning också ske, därest kvinnan underlåter att, på sätt i 45 § lagen om allmän sjukförsäkring är stadgat, anmäla sådan ändring i arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen.

Försäkringsavgifter, bidrag från arbetsgivare och statsbidrag.**Särskilda bestämmelser.**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955, då förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning skall upphöra att gälla.

Lagen äger icke tillämpning i fråga om barnsbörd, som ägt rum före lagens ikraftträdande. Vid barnsbörd, som inträffar eller beräknas inträffa inom tvåhundra-sjuttio dagar efter lagens ikraftträdande, skall utan hinder av vad i 7 § första stycket stadgats tilläggspenning utgivas, såframt kvinnan alltsedan lagens ikraftträdande utan avbrott varit obligatoriskt försäkrad för tilläggsjukpenning.

**C. Kungl. Maj:ts kungörelse den 3 juni 1955 (nr 404)
angående sjukhjälp utom riket enligt lagen om allmän sjukförsäkring.**

Kungl. Maj:t har, med stöd av riksdagens beslut, funnit gott förordna som följer.

1 §.

Den som är försäkrad jämlikt lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring äger på grund av den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen enligt nämnda lag vid sjukdom, för vilken behov av vård uppkommit under den försäkrades vistelse utom riket, rätt till ersättning för utgifter för sjukvård utom riket enligt vad nedan sägs.

2 §.

Ersättning för utgifter för läkarvård utgår med tre fjärdedelar av läkarens arvode, som dock ej må beräknas till högre belopp än 25 kronor vid varje besök.

I arvode, som avses i första stycket, skall inräknas ersättning, som den försäkrade utgivit till läkaren för läkemedel, sjukvårdsmateriel och läkarens resa ävensom för sådant intyg av honom, som erfordras för utfående av sjukpenning.

3 §.

Ersättning för utgifter för sjukhusvård utgår med belopp, motsvarande den avgift, mot vilken den försäkrade erhållit vården; dock må den sammanlagda ersättningen för en vårdperiod ej beräknas till högre belopp än 35 kronor för dag.

I avgift, som avses i första stycket, skall inräknas kostnad, som den försäkrade i anledning av sjukhusvården utgivit i läkararvode eller för läkemedel och sjukvårdsmateriel.

4 §.

Där det är uppenbart, att försäkrad utom riket åsamkat sig utgifter för läkar- eller sjukhusvård till högre belopp än som varit erforderligt, må ersättningen skäligen nedsättas.

5 §.

Har Konungen med främmande makt träffat överenskommelse om utgivande av ersättning för sjukvård, skall för vård inom sådan makts område ersättning enligt 2 och 3 §§ utgivas endast i den mån Konungen förordnar därom.

8 §.

I övrigt skall vad i lagen om allmän sjukförsäkring är stadgat rörande ersättning för utgifter för läkarvård och sjukhusvård i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande ersättning enligt denna kungörelse.

Vad enligt lagen om allmän sjukförsäkring gäller om rätt till ersättning för läkarvård och sjukhusvård ävensom i samband därmed företagna resor skall, i den mån Konungen förordnar därom, äga tillämpning å sjukvård, som inom Finland eller Norge lämnas försäkrad vilken inom svenskt område vid riksgränsen mot något av nämnda länder blir i behov av sådan vård.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1956.

~~X~~ I Bestämmelser rörande yrkesskadeförsäkring.

A. Lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Försäkring enligt denna lag är dels obligatorisk och dels frivillig. Den obligatoriska försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten men må på villkor som nedan sägs i stället ske i ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för sådant ändamål och för vars förbindelser delägarna svara med obegränsad personlig ansvarighet. Frivillig försäkring tecknas i riksförsäkringsanstalten eller i dylikt bolag. När i denna lag användes uttrycket försäkringsinrättning, avses därmed riksförsäkringsanstalten eller bolag som nyss nämnts.

2 §.

Besvär och ansökningar prövas enligt vad nedan stadgas av försäkringsrådet, som jämväl i övrigt har att med uppmärksamhet följa försäkringens tillämpning och utveckling.

Grunderna för försäkringsrådets organisation och verksamhet bestämmas av Konungen med riksdagen.

Obligatorisk försäkring.

Allmänna bestämmelser.

3 §.

Varje arbetstagare i allmän eller enskild tjänst är, såvida ej annat föranledes av vad i 4 eller 5 § sägs, försäkrad för yrkesskada.

I den mån Konungen så förordnar skall den, som åtnjuter undervisning vid anstalt för yrkesutbildning eller som eljest undergår yrkesutbildning eller förberedande sådan utbildning eller deltager i praktisk yrkesorientering, vid tillämpningen av denna lag anses som arbetstagare, ändå att han ej är i tjänst hos annan.

Kostnaden för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erläggas av arbetsgivaren. I fall som avses i andra stycket anses den, som driver anstalten eller genom vilkens försorg undervisningen eljest anordnas, såsom arbetsgivare.

4 §.

Från försäkringen undantages arbetstagare, som är gift med arbetsgivaren.

Jämväl arbetstagare, som är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svägerlag med arbetsgivaren eller dennes make och som varaktigt lever i hushållsgemenskap med arbetsgivaren, är undantagen från försäkringen, dock endast såvida arbetstagaren ej är sjukpenning-

försäkrad enligt 7 § lagen om allmän sjukförsäkring. Med släktskap likställes adoptivförhållande.

Utföres arbetet för två eller flera arbetsgivares gemensamma räkning, skall vad i första och andra styckena är stadgat om undantag från försäkring icke äga tillämpning, med mindre förutsättningarna därför äro uppfyllda i förhållande till envar av arbetsgivarna.

5 §.

Konungen äger från försäkringen undantaga arbetstagare, som äro anställda hos staten eller kommun och som på grund härav tillförsäkrats ersättningar vid yrkesskada vilka finnas väsentligen motsvara försäkringsförmånerna.

Konungen äger ock meddela sådana från lagens bestämmelser avvikande föreskrifter som finnas böra gälla i anledning av att arbetstagare, vilka äro anställda hos annan än staten, på grund av sin anställning äro tillförsäkrade pensioner av statsmedel vid arbetsoförmåga till följd av yrkesskada eller andra mot försäkringsförmånerna svarande förmåner, som helt eller delvis bekostas av staten.

6 §.

Med yrkesskada förstås

- a) skada till följd av olycksfall i arbetet;
- b) skada, som eljest orsakats av arbetet och framkallats genom inverkan av ämne eller strålande energi; samt
- c) i den mån Konungen så föreskriver skada, som annorledes än genom olycksfall orsakats av arbetet och framkallats genom inverkan av ensidiga, ovanliga eller ovanligt ansträngande rörelser, av fortgående, upprepat eller ovanligt tryck, av skakningar eller vibrationer från maskiner eller verktyg eller av buller eller smitta.

Med skada avses kroppsskada ävensom skada å konstgjord lem eller därmed jämförlig anordning, som är i bruk för sitt ändamål.

Solsting, värmeslag, förfrysning, inflammation i arbetsvalk ävensom skada genom mekanisk inverkan under högst några få dagar anses städse hava uppkommit genom olycksfall.

Till olycksfall i arbetet hänföres jämväl olycksfall vid färd till eller från arbetsstället, såframt färden föranledes av och står i nära samband med arbetsanställningen.

Skada, som orsakats av krigsåtgärd under krig vari riket befinner sig, anses ej såsom yrkesskada.

7 §.

Har arbetstagare, som ådragit sig skada, varit utsatt för olycksfall i arbetet, skall orsakssamband anses föreligga mellan olycksfallet och skadan, såvida icke övervägande skäl tala däremot.

Vad som nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, om arbetstagaren i arbetet varit utsatt för inverkan, som avses i 6 § första stycket b) eller c).

8 §.

Yrkesskada, som avses i 6 § första stycket b) eller c) eller tredje stycket, anses hava inträffat den dag skadan yppades.

9 §.

Med *årlig arbetsförtjänst* avses, där ej annat följer av vad nedan sägs, det belopp, vartill försäkrads inkomst av förvärvsarbete, utan hänsyn till övergående sjukdom, tillfälligt övertidsarbete eller annan särskild omständighet, vid tid då skada inträffar kan antagas uppgå för år räknat.

Har hushållsarbete i hemmet hindrat försäkrad att utföra förvärvsarbete i full utsträckning, skall efter vad som provas skäligt hushållsarbetet likställas med förvärvsarbete. Värdet av hushållsarbete i hemmet ävensom inkomst av förvärvsarbete för egen räkning må ej beräknas högre än som motsvarar i orten gängse avlöning för liknande arbete för annans räkning. Utgöres inkomst helt eller delvis av naturaförmåner, skola dessa uppskattas efter de regler, som tillämpas vid taxering till kommunal inkomstskatt.

För försäkrad, som vid tiden för skadans inträffande ej fyllt tjugufem år, skall den årliga arbetsförtjänsten vid bestämmande av ersättning för tid efter det han uppnår nämnda ålder eller av livränta till efterlevande beräknas till det belopp, vartill hans inkomst av förvärvsarbete skäligen kan, med hänsyn till arten av hans sysselsättning vid tiden för skadans inträffande, antagas hava kommit att uppgå vid denna ålder, därest skadan ej inträffat. På motsvarande sätt skall, om den försäkrade ej fyllt tjuguetta år, hans sannolika inkomst vid tjuguetta års ålder läggas till grund för bestämmande av ersättning till honom för tid mellan tjuguetta och tjugufem års ålder och, om den försäkrade ej fyllt aderton år, hans sannolika inkomst vid aderton års ålder läggas till grund för bestämmande av ersättning till honom för tid mellan aderton och tjuguetta års ålder.

Undergår försäkrad vid tiden för skadans inträffande yrkesutbildning, må den årliga arbetsförtjänsten icke bestämmas till lägre belopp än det, vartill hans inkomst av förvärvsarbete skäligen kan antagas hava uppgått, om han, därest skadan ej inträffat, vid denna tidpunkt avbrutit yrkesutbildningen och i stället ägnat sig åt dylikt arbete. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning därest den försäkrade vid den senare tidpunkt, som enligt tredje stycket skall vara avgörande för arbetsförtjänstens beräkning, skulle hava ägnat sig åt yrkesutbildning, om skadan ej inträffat.

Ätnjöt försäkrad i anledning av tidigare skada pension, livränta eller annan ersättning, skall efter vad som finnes skäligt sådan ersättning anses såsom inkomst av förvärvsarbete vid bestämmande av livränta till efterlevande.

Har försäkrad, som ådragit sig skada genom långvarig inverkan av sådan beskaffenhet som avses i 6 § första stycket b) eller c), först avsevärd tid efter skadans yppande varaktigt upphört att arbeta i verksamhet, i vilken fara föreligger för dylik skada, må den årliga arbetsförtjänsten vid bestämmande av ersättning för tid efter arbetsavbrottet icke beräknas till lägre belopp än som skolat fastställas, om skadan yppats vid tiden för arbetsavbrottet.

Uppgår den årliga arbetsförtjänsten icke till ettusentvåhundra kronor, skall den beräknas till detta belopp. Överstiger den årliga arbetsförtjänsten femtontusen kronor, tages överskjutande belopp icke i beräkning.

10 §.

Vid bedömande i vad mån yrkesskada medfört nedsättning av arbetsförmågan skall hänsyn tagas till skadans beskaffenhet och dess inverkan ej blott på den skadades förmåga i allmänhet att bereda sig inkomst av arbete utan även på hans förmåga att utöva sitt yrke.

Var den skadade vid skadans inträffande behäftad med kroppsskada eller lyte, skall hänsyn tagas jämväl härtill.

Drabbas försäkrad, som genom yrkesskada fått sin arbetsförmåga varaktigt nedsatt med mindre än en tiondel, av ny yrkesskada, skall den tidigare skadan anses hava orsakats av samma händelse, som orsakat den senare skadan.

Därest den skadade undergår yrkesutbildning, som huvudsakligen syftar till och är ägnad att väsentligt minska skadans inverkan på hans förmåga att framdeles bereda sig arbetsinkomst, skall vid bedömande av arbetsförmågans nedsättning under utbildningstiden beaktas i vad mån utbildningen medför hinder för honom att utföra förvärvsarbete. Vid bedömande av arbetsförmågans nedsättning efter utbildningstidens slut må, om utbildningen kan antagas hava varaktigt minskat skadans inverkan på arbetsförmågan, skäligen hänsyn tagas härtill.

Ersättningar.

11 §.

Drabbas någon, som är försäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring, av yrkesskada, äger han för tid till och med nittionde dagen efter den då skadan inträffade, dock längst till den dag skadan medför rätt till livränta eller till och med den dag rätten till sjukpenning upphör enligt 29 § nämnda lag, (*samordningstid*) rätt att erhålla sjukhjälp från allmän sjukkasse enligt vad därom är stadgat i lagen om allmän sjukförsäkring.

Är skadad, som avses i första stycket, under samordningstiden eller del därav ej sjukpenningförsäkrad i allmän sjukkasse, skall för sådan tid till honom utgivas sjukpenning enligt denna lag med belopp motsvarande vad han skulle hava ägt uppbära från sjukkassan, därest han varit obligatoriskt sjukpenningförsäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring. Vad nu sagts skall icke gälla försäkrad, som avses i 3 § andra stycket denna lag, och ej heller arbetstagare, som enligt 28 § första stycket lagen om allmän sjukförsäkring undantagits från sjukpenningförsäkring.

Är den, som drabbats av yrkesskada, under samordningstiden eller del därav ej försäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring, skall för sådan tid till honom utgivas ersättning enligt denna lag med belopp, som han skulle hava ägt uppbära, därest han omfattats av den obligatoriska sjukförsäkringen.

Medför yrkesskada under samordningstiden behov av sjukvård utom riket eller tandläkarvård eller sådana särskilda hjälpmedel, som avses i 12 §, skola erforderliga kostnader härför, utgifter för nödiga resor inräknade, ersättas enligt denna lag, i den mån ersättning icke utgår enligt lagen om allmän sjukförsäkring. Vad nu sagts skall ock gälla i fråga om kostnader för särskild vård, som på försäkringsinrättningens begäran lämnas den skadade.

12 §.

Föranleder yrkesskada efter samordningstidens utgång behov av *läkar-, tandläkar- eller sjukhusvård* eller av *läkemedel*, skola erforderliga kostnader härför ävensom nödiga utgifter för *resor* ersättas av försäkringsinrättningen. Med läkarvård likställes sjukgymnastik eller eljest behandling med bad, massage, elektricitet eller hetluft eller annan därmed jämförlig behandling, som meddelas efter läkares föreskrift. Kan läkarvård ej anskaffas utan oskälig omgång eller kostnad, må ersättning i stället lämnas för annan lämplig vård.

Ersättning skall ock utgå för erforderliga kostnader för *särskilda*

hjälpmedel till lindrande av menliga följder av skadan, såsom kryckor, konstgjorda lemmar och glasögon. Erfordras förnyelse av dylika hjälpmedel må, när skäl därtill prövas föreligga, kostnaden härför ersättas genom ett årligt belopp, som svarar mot den sannolika årliga kostnaden för förnyelsen, eller genom ett belopp för en gång, motsvarande kostnadens kapitalvärde enligt beräkningsgrunder som fastställas av Konungen.

13 §.

Förorsakar olycksfall eller inverkan, som avses i 6 §, efter samordningstidens utgång sjukdom, äger den skadade uppbära *hel sjukpenning* för varje dag, sjukdomen medför förlust av arbetsförmågan, och *halv sjukpenning* för varje dag, arbetsförmågan till följd av sjukdomen är nedsatt med minst hälften.

Sjukpenningens storlek bestämmes, där ej annat följer av vad i femte stycket sägs, av den sjukpenningklass, till vilken den skadade med hänsyn till sin årliga arbetsförtjänst är att hänföra.

Sjukpenningklasserna och beloppet av hel sjukpenning inom varje klass framgår av följande tabell:

Sjukpenningklass nr	Den skadades årliga arbetsförtjänst uppgår		Beloppet av hel sjukpenning	
	till kr.	men ej till kr.	för tid t.o.m. den månad under vilken den skadade fyller 67 år kr.	för tid därefter kr.
1	—	1 800	3	3
2	1 800	2 400	4	4
3	2 400	3 000	5	5
4	3 000	3 600	6	5
5	3 600	4 200	7	6
6	4 200	5 000	8	6
7	5 000	5 800	9	7
8	5 800	6 800	10	7
9	6 800	8 400	12	8
10	8 400	10 200	14	9
11	10 200	12 000	16	10
12	12 000	14 000	18	11
13	14 000	—	20	12

Halv sjukpenning utgör hälften av hel sjukpenning.

Sjukpenning må ej i något fall utgå efter sjukpenningklass med lägre nummer än den sjukpenningklass, till vilken den skadade hör enligt 22 § lagen om allmän sjukförsäkring, och ej heller med lägre belopp än som skolat utgå i sjukpenning från allmän sjukkassa, därest skadan ej utgjort yrkesskada. För tid, beträffande vilken livränta, som tillerkänts den skadade, enligt 16 § första stycket andra punkten icke må uppbäras, må hel sjukpenning jämte barntillägg, som avses i 14 §, icke utgå med lägre belopp än som motsvarar livräntan för dag räknad.

14 §.

Har skadad, som är försäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring, ett eller flera hemmavarande barn, vilka äro sjukvårdsförsäkrade såsom barn till honom, skall utgivas *barntillägg* till sjukpenningen. Barntillägg till hel sjukpenning utgör en krona för ett eller två barn, två kronor för tre eller fyra barn samt tre kronor för fem eller flera barn, allt för dag. Barntillägg till halv sjukpenning utgår med hälften av belopp som nu sagts.

Vad i första stycket sägs skall även gälla, därest den skadade har annat barn, som icke uppnått den ålder varmed följer försäkringsplikt enligt lagen om allmän sjukförsäkring, såframt den skadade är underhållsskyldig beträffande barnet och styrker att underhållsskyldigheten fullgöres. Barntillägg må dock ej utgivas för barn, som är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till make med vilken den skadade sammanlever. Ej heller må barntillägg utgå för tid, beträffande vilken annan jämlikt första stycket äger uppbära barntillägg för barnet.

Är den skadade icke försäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring, skall barntillägg enligt vad ovan stadgats ändock utgivas, därest sådant tillägg skolat utgå om den skadade varit försäkrad enligt nämnda lag.

15 §.

För tid, då yrkesskada föranleder sjukhusvård, skall i stället för sjukpenning utgivas *hempenning*.

Hempenning utgår, där ej annat följer av vad nedan i tredje stycket stadgas, för dag med belopp, motsvarande den sjukpenning som eljest skolat utgå, minskat med tre kronor dock med högst hälften av sjukpenningens belopp. Å hempenning skall utgivas barntillägg enligt vad i 14 § sägs.

För skadad kvinna, som är försäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring och i hemmet har minst ett barn under tio år vilket är sjukvårdsförsäkrat såsom barn till henne eller hennes make, skall hempenningen utgöra minst tre kronor för dag. Sådan kvinna skall tillika äga uppbära barntillägg till hempenning med två kronor, såframt hon ej enligt 14 § är berättigad till barntillägg med högre belopp. Vad i sistnämnda lagrum är stadgat för fall att den skadade ej är försäkrad enligt lagen om allmän sjukförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fall som avses i detta stycke.

I övrigt skall vad i denna lag sägs om sjukpenning gälla även hempenning.

16 §.

Har olycksfall eller inverkan, som avses i 6 §, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom medfört under längre eller kortare tid bestående förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, utgives under tiden *livränta* till den skadade. Medför samma olycksfall eller inverkan ånyo sjukdom, på grund varav sjukpenning skall utgå, äger den skadade dock icke uppbära livräntan under sjukdomstiden. Livräntan beräknas på grundval av den skadades årliga arbetsförtjänst, i förekommande fall nedsatt efter vad i tredje stycket sägs, (*ersättningsunderlaget*) samt utgår för tid till och med den månad, under vilken han fyller sextiosju år, med belopp som för år räknat motsvarar

a) vid förlust av arbetsförmågan: elva tolftedelar av ersättningsunderlaget,

b) vid nedsättning av arbetsförmågan med minst tre tiondelar: en mot graden av nedsättningen svarande del av ersättningsunderlaget, minskad med en tolftedel av detta, och

c) vid nedsättning av arbetsförmågan med mindre än tre tiondelar: den del av två tredjedelar av ersättningsunderlaget, som svarar mot graden av nedsättningen.

För tid från och med månaden näst efter den, under vilken skadad fyllt sextiosju år, utgör livräntan tre fjärdedelar av det belopp, var till livräntan skall beräknas jämligt första stycket.

Vid fastställande av ersättningsunderlaget medräknas årlig arbetsförtjänst, som icke överstiger 7 200 kronor, till hela sitt belopp, den del av arbetsförtjänsten, som överstiger 7 200 men ej 10 800 kronor, till tre fjärdedelar och den del därav, som överstiger 10 800 kronor, till hälften.

På ansökan av den skadade må försäkringsrådet, när skäl därtill prövas föreligga, besluta att livränta eller del därav eller livränta för viss tid skall utbytas mot ett belopp för en gång, motsvarande högst de utbytta livräntebeloppens kapitalvärde enligt beräkningsgrunder som fastställas av Konungen.

17 §.

Är försäkrad till följd av yrkesskada under längre tid ur stånd att reda sig själv, förhöjes honom tillkommande sjukpenning eller livränta under tiden med *vårdbidrag*. Sådant bidrag utgår dock ej under tid, då han på grund av skadan åtnjuter sjukhusvård. Bidragets storlek bestämmes, när den skadade är intagen på vårdhem eller annan anstalt, med hänsyn till vårdavgiftens storlek och eljest med hänsyn till vårdbehovets omfattning. Vid bidragets bestämmande skall hänsyn jämväl tagas till förmån, som den skadade för motsvarande ändamål åtnjuter jämligt lagen om folkpensionering. Bidraget må ej sättas högre än till fem kronor för dag, om den skadade uppbär sjukpenning, och ettusenåttahundra kronor för år, om han uppbär livränta.

18 §.

Arbetstagare, som på anmodan av den försäkringsinrättning, vari han är försäkrad, eller med dess samtycke under någon tid avhåller sig från arbetet i syfte att förebygga att yrkesskada uppstår, återuppstår eller förvärras, äger, såvida omständigheterna ej föranleda till annat, under tiden uppbära skälig ersättning, motsvarande högst hel sjukpenning jämte barntillägg.

19 §.

Har försäkrad avlidit till följd av yrkesskada, skall försäkringsinrättningen utgiva *begravningshjälp* med sexhundra kronor och, enligt vad i 20—23 §§ sägs, för år beräknade *livräntor till efterlevande*.

20 §.

Änka efter den avlidne äger uppbära livränta, så länge hon lever ogift. Livräntans belopp skall för tid till och med den månad, under vilken änkan fyller sextiosju år, motsvara en tredjedel och för tid

därefter en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetstjänst. Levde makarna åtskilda efter vunnen hemskillnad, skall livränta dock ej utgå till änkan med mindre hon enligt dom eller avtal var berättigad till underhåll av den avlidne.

Var den avlidne ogift, skall livränta efter samma grunder som angivits i första stycket utgå till ogift kvinna, som sedan avsevärd tid sammanlevde med den avlidne under äktenskapsliknande förhållanden, så ock till kvinna, som var trolovad med den avlidne och som hade eller haft barn med honom eller var havande med barn till honom. Har kvinna som nu nämnts varit gift och äger hon åtnjuta underhåll av sin förutvarande man eller, om han är avliden, i egenskap av efterlevande till honom uppbära livränta, pension — annan än folkpension — skadestånd eller annan därmed jämförlig ersättning, som skall upphöra att utgå därest hon ingår nytt äktenskap, skall för tid, under vilken hon äger rätt till dylik förmån, henne tillkommande livränta enligt detta stycke minskas med vad som svarar mot värdet av förmånen. Avdrag som nu sagts skall ock ske för vad kvinnan äger uppbära i livränta efter man, med vilken hon tidigare sammanlevat under äktenskapsliknande förhållanden eller varit trolovad.

Rätten till livränta enligt första eller andra stycket upphör, därest den efterlevande avsevärd tid under äktenskapsliknande förhållanden sammanlever med annan.

Efterlämnar den som avlidit änking och kommer denne genom dödsfallet att sakna erforderligt underhåll, skall livränta tillerkännas honom efter vad som med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt. Livränta må dock utgå endast så länge änkingen lever ogift samt må för tid till och med den månad, under vilken han fyller sextiosju år, motsvara högst en tredjedel och för tid därefter högst en fjärdedel av den avlidnas årliga arbetsförtjänst.

Var den som avlidit pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet å särskilda tider utgiva bidrag till förutvarande make, äger denne, så länge bidraget skolat utgå, erhålla livränta med belopp, som motsvarar bidraget. Livräntan må dock för tid till och med den månad, under vilken den berättigade fyller sextiosju år, motsvara högst en tredjedel och för tid därefter högst en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

Finns flera livränteberättigade och skulle enligt ovan angivna beräkningsgrunder livräntornas sammanlagda belopp överstiga en tredjedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, skola livräntorna, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas proportionellt så att de tillhoppa uppgå till nyssnämnda andel av den årliga arbetsförtjänsten.

Skall livränta, varom sägs i denna paragraf, utgå så länge livräntetagaren lever ogift och ingår han äktenskap före fyllda sextio år, utgives ett belopp för en gång, motsvarande tre årsbelopp av livräntan, beräknad utan hänsyn till stadgandena i nästföregående stycke och i 23 §.

21 §.

Varje barn till den avlidne äger till den dag det fyller sexton år uppbära livränta med belopp, som motsvarar en sjättedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Är barnet efter sagda tidpunkt till följd av sjukdom eller annan dylik orsak ur stånd att själv försörja sig,

skall livräntan utgå, så länge anledningen till den bristande försörjningsförmågan fortfar, dock längst till den dag barnet fyller tjuguetå år. Till barn, som var adopterat av annan än den avlidnes make, skall livränta dock ej utgivas, med mindre adoptanten samt, om han var gift, hans make vid tiden för dödsfallet voro ur stånd att fullgöra sin underhållsskyldighet mot barnet. Ej heller skall livränta utgå till barn utom äktenskap, därest den avlidne enligt avtal som är bindande för barnet, åtagit sig att till dess underhåll utgiva visst belopp en gång för alla.

Adoptivbarn äger samma rätt till livränta som eget barn.

Var den avlidne gift, skall med eget barn likställas jämväl makens barn i tidigare gifte eller utom äktenskap eller adoptivbarn, såvida barnet stod under makens vårdnad; dock skall livränta till barn som nu nämnts ej utgå efter kvinna, med mindre barnet genom hennes fränfalle kommer att sakna erforderligt underhåll.

22 §.

Kommer den avlidnes fader, moder eller adoptant att till följd av dödsfallet sakna erforderligt underhåll, äger sådan efterlevande under sin återstående livstid erhålla livränta med belopp, som med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt, dock högst motsvarande en sjättedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

23 §.

Skulle enligt de i 20—22 §§ angivna beräkningsgrunderna samtliga livräntor till efterlevande överstiga fem sjättedelar av det i 16 § angivna ersättningsunderlaget, skola livräntorna, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas proportionellt så att de tillhoppa uppgå till nyssnämnda andel av ersättningsunderlaget; dock skola livräntor till efterlevande, som avses i 20 och 21 §§, utgå före livräntor till efterlevande, varom sägs i 22 §.

24 §.

Har försäkrad under resa eller eljest blivit borta och kan det antagas att han avlidit till följd av yrkesskada, skola till hans efterlevande utbetalas livräntor enligt vad i 20—23 §§ sägs. Försäkringsinrättningen är dock berättigad att såsom villkor för utbetalningen fordra förklaring på heder och samvete av efterlevande, att han saknar varje underrättelse om den försäkrade. I fråga om omyndig må sådan förklaring infordras från hans förmyndare.

Finnes den försäkrade sedermera vara vid liv eller hava avlidit av annan orsak än yrkesskada, upphör rätten till livränta.

25 §.

Är arbetsgivaren enligt annan lag eller särskild författning eller på grund av egen utfästelse skyldig att vid yrkesskada utgiva avlöning, pension eller annan ersättning, som helt eller delvis utgör understöd på grund av skadan, eller skall sådant understöd utgå från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring i annan försäkringsanstalt än som sägs i 1 §, avdrages från ersättning enligt denna lag vad i anledning av skadan för motsvarande ändamål av arbetsgivaren, kassan eller pensionsinrättningen eller på

grund av försäkringen utgives för tid, under vilken ersättningen utgår. Sådant avdrag må dock endast äga rum, om arbetsgivaren, på grund av understödet, enligt 38 § andra stycket erhållit lindring i försäkringsavgiften, samt, i fråga om understöd från kassa eller pensionsinrättning eller på grund av försäkring, endast ske, om kostnaden för understödet till minst en tredjedel bestritts av arbetsgivaren, och ej ske med större belopp än som skäligen kan anses svara mot dennes bidrag. För understöd vid sjukdom och begravning, vilket utgives av arbetsgivaren, må, ändå att motsvarande lindring i försäkringsavgiften ej skett, avdrag göras, i fråga om understöd vid begravning dock med högst trehundra kronor; och äger arbetsgivaren utfå vad som på grund av sålunda utgivet understöd avdragits från ersättningen enligt denna lag.

Såsom understöd, varom sägs i första stycket, skall ej anses pension, som tillförsäkrats den skadade på grund av viss levnadsålder och anställningstid eller eljest av annan anledning än skadan. Pension, som utgår vid arbetsoförmåga till följd av skadan eller till efterlevande, må ej anses såsom sådant understöd till högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av den livränta, som, vårdbidrag till den skadade oräknat, tillkommer den skadade eller efterlevande. Till sådan framtida höjning av pensionen, som tillförsäkrats ersättningstagaren vid ökning i levnadskostnaderna, skall hänsyn icke tagas vid avdrags bestämmande.

Avdrag må icke göras för folkpension och ej heller för understöd från sjömanshus eller annat dylikt, allenast för behövande avsett understöd.

Innehar eller erhåller den skadade anställning med lön, bestämd i författning eller eljest fastställd av statlig myndighet utan att därvid angivits, att å lönen avdrag må göras för livränta i anledning av yrkesskada, skall vid tillämpningen av första stycket lönen, till den del densamma motsvarar den skadade tillerkänd dylik livränta, anses utgöra understöd på grund av skadan; dock må livräntan utgå om och i den mån särskilda förhållanden föranleda därtill.

Understöd i form av naturaförmåner uppskattas efter de regler, som tillämpas vid taxering till kommunal inkomstskatt.

Finns i denna paragraf givna bestämmelser i särskilt fall icke tillämpliga, prövar försäkringsinrättningen, huruvida och med vilket belopp avdrag å ersättningen enligt denna lag skäligen skall äga rum.

26 §.

Har skadad från allmän sjukkasse uppburit ersättning, som skolat utgivas av försäkringsinrättning, skall, därest förhållandet kommer till inrättningens kännedom, vad som utgivits från kassan avdragas från ersättning, som i anledning av skadan tillkommer honom enligt denna lag, samt det avdragna beloppet utbetalas till kassan.

Från ersättning, som belöper å tid för vilken ersättningstagaren åtnjutit folkpension eller bidrag enligt lagen den 26 juli 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn eller lagen samma dag om bidrag till änkor och änkligar med barn, skall på begäran av pensionsstyrelsen avdrag göras i den mån ersättningen skolat föranleda minskning av pensionen eller bidraget. Belopp,

som avdragits enligt vad nu sagts, skall utbetalas till pensionsstyrelsen.

27 §

Ersättning enligt denna lag utgår icke i anledning av skada, som försäkrad uppsåtligen åsamkat sig.

Livränta utgår ej till den som genom brottslig gärning uppsåtligen bragt den försäkrade om livet eller, där annan förövat gärningen, medverkat till brottet såsom i 3 kap 4 eller 5 § strafflagen sägs.

28 §

Sjukpenning jämte barntillägg samt livränta, som avses i 16 §, må skäligen nedsättas, såframt den försäkrade ådragit sig skadan vid förövande av handling, för vilken straff genom lagakraftgående dom ådömts honom, eller, sedan skadan inträffat, gör sig skyldig till grov ovarsamhet ur hälsosynpunkt eller medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till ersättning.

Vägrar den skadade utan giltig anledning att rätta sig efter föreskrift, som i syfte att förkorta sjukdomstiden eller eljest lindra menliga följder av skadan givits av försäkringsinrättningen eller arbetsgivaren eller läkare, och har till följd härav skadan medfört väsentligt mera långvarig eller höggradig nedsättning av arbetsförmågan, må ock skäligen nedsättning ske av ersättning som avses i första stycket.

Livränta till efterlevande må skäligen nedsättas, såframt denne annorledes än i 27 § sägs vållat dödsfallet genom handling, för vilken straff genom lagakraftgående dom ådömts honom, eller medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande, som är av betydelse för rätten till livräntan.

29 §

Framställning om ersättning enligt denna lag skall göras inom två år, beträffande sjukpenning och livränta från den dag ersättningen avser, i fråga om begravningshjälp från dagen för dödsfallet samt såvitt angår annan ersättning från den dag då den försäkrade guldit det belopp, för vilket ersättning begäres, allt vid äventyr att rätten förloras.

Underlåter någon att uppbära ersättning inom sex månader efter det försäkringsinrättningen meddelat honom att så kunnat ske, må utbetalning av ersättningen vägras.

30 §

Är någon, som har rätt till sjukpenning, barntillägg eller livränta, icke svensk medborgare och är han ej bosatt i riket, äger försäkringsinrättningen att med hans samtycke när som helst i stället för sådan ersättning till honom utgiva ett belopp för en gång, motsvarande högst femtio och minst tjugu procent av ersättningens kapitalvärde. Ersättningen må ock, utan den ersättningsberättigades samtycke, utbytas mot ett belopp för en gång om femtio procent av kapital-

värdet. Har utbyte som nu nämnts ägt rum, föreligger ej rätt till vidare ersättning på grund av skadan.

Har skadan medfört döden och var den avlidne ej svensk medborgare och ej bosatt i riket, utgår begravningshjälp allenast om dödsfallet skett inom tre månader efter skadans inträffande och livränta till efterlevande, som ej är svensk medborgare, allenast om denne vid tiden för skadans inträffande var bosatt här i riket.

Från vad ovan i denna paragraf är föreskrivet äger Konungen medgiva undantag.

Anmälan om yrkesskada

31 §

Underrättelse om inträffad yrkesskada skall ofördröjligen lämnas till den arbetsgivare, hos vilken den skadade var anställd vid tiden för skadans inträffande. I fråga om skada, som avses i 6 § första stycket b) eller c) eller tredje stycket och som yppats först efter det den skadade upphört att vara utsatt för inverkan av den art som orsakat skadan, skall underrättelsen dock lämnas till den arbetsgivare, hos vilken den skadade senast var utsatt för dylik inverkan. Finnes någon, som å arbetsgivarens vägnar förestår arbetet, må underrättelsen i stället lämnas till honom.

32 §

Arbetsgivare eller arbetsföreståndare, som genom underrättelse enligt 31 § eller eljest erhållit kännedom om inträffad yrkesskada, är skyldig att enligt de föreskrifter, som meddelas av Konungen, anmäla skadan till den allmänna sjukkassa, i vilken den skadade är försäkrad, eller, om den skadade ej är försäkrad i allmän sjukkassa, till den försäkringsinrättning, som jämlikt 33 § skall utgiva ersättning i anledning av skadan. I sistnämnda fall skall, där så kan ske utan oskäligen omgång eller kostnad, den som avgiver anmälan tillse, att läkarintyg angående skadans beskaffenhet och den skadades tillstånd eller, där skadan medfört döden, angående dödsorsaken snarast möjligt insändes till försäkringsinrättningen.

Allmän sjukkassa, som mottagit anmälan enligt första stycket, skall enligt de föreskrifter, som meddelas av Konungen, anskaffa läkarintyg, varom sägs i första stycket, samt översända anmälan jämte intyget och erforderliga kompletterande upplysningar till försäkringsinrättningen.

Läkarintyg, som avses i denna paragraf, skall utfärdas å formulär, som fastställes av medicinalstyrelsen. Nödiga utgifter för dylikt intyg så ock för annat intyg, som erfordras för bestämmande av ersättning eller för prövning huruvida ersättning skall utgå, gäldas av försäkringsinrättningen.

Utbetalning av ersättning m m

33 §

Ersättning skall utgivas av den försäkringsinrättning, i vilken den skadade var försäkrad vid tiden för skadans inträffande. Är fråga

om skada, som avses i 6 § första stycket b) eller c) eller tredje stycket och som yppats först efter det den skadade upphört att vara utsatt för inverkan av den art som orsakat skadan, skall ersättningen dock utgivas av den försäkringsinrättning, där den skadade senast var försäkrad medan han var utsatt för dylik inverkan.

Kan ej genast avgöras, från vilken försäkringsinrättning ersättning skall utgå, utgives ersättningen från riks-försäkringsanstalten med rätt för anstalten att, därest ersättningsskyldigheten sedermera finnes åvila annan försäkringsinrättning, av denna erhålla gottgörelse för vad som utgivits från anstalten.

34 §.

Sedan försäkringsinrättningen erhållit underrättelse om skadan, skall inrättningen bestämma den ersättning som skall utgivas samt, där så finnes påkallat, vidtaga åtgärder för vård av den skadade.

Därest det ej genast kan avgöras, huruvida ersättning bör utgå, skall, om sannolika skäl äro därtill, ersättning utgivas provisoriskt. Kan ej beloppet av sjukpenning eller livränta genast bestämmas, utgives provisoriskt skäligt belopp. Ersättning som nu sagts utgives utan återbetalningsskyldighet för fall, att ersättningen sedermera bestämmes till lägre belopp eller ersättning finnes icke böra utgå.

35 §.

Beslut om ersättning skall meddelas så snart det kan ske och lända till efterrättelse utan hinder av förd klagan.

Därest väsentlig ändring inträtt i de förhållanden, som voro avgörande för beslut om ersättning till skadad, äger försäkringsinrättningen upptaga ärendet till ny prövning. Ersättning för förfluten tid må dock ej minskas eller indragas.

36 §.

Sjukpenning utbetalas för varje kalendervecka å veckans sista dag men må utbetalas i förskott för högst en månad.

Livränta, som ej utgår i form av ett belopp för en gång, utbetalas, såvida ej annat överenskommes med livräntetagaren, för varje månad, räknat från den dag rätten till livränta inträtt, å månadens första dag. I den mån livränta finnes böra för viss tid, under vilken anpassning efter skadans verkningar beräknas inträda, utgå med högre belopp än för tiden därefter, må utbetalningen ske enligt föreskrifter som meddelas av försäkringsrådet.

Beträffande tiden för utbetalning av årlig ersättning enligt 12 § andra stycket äger försäkringsinrättningen meddela sådana bestämmelser, som må anses lämpliga för vinnande av säkerhet, att ersättningen användes för det därmed avsedda ändamålet.

Annan ersättning än sådan som avses i första, andra och tredje styckena utbetalas så snart det kan ske.

Förskottsvis utgiven ersättning för tid, under vilken rätten till ersättning upphör eller ersättningen minskas, må icke till någon del återkrävas.

Slutar sjukpenning- eller livräntebelopp, som skall utbetalas, ej å helt tiotal ören, avrundas det till närmast högre, å helt tiotal ören slutande belopp.

Angående sättet för utbetalningen förordnar Konungen.

37 §.

Försäkringsinrättningen äger att, om anledning föreligger härtill, i stället för sjukpenning eller livränta eller del därav bereda den, som är hemfallen åt dryckenskap eller allvarligt läkemedelsmissbruk, ersättning i naturaförmåner.

Försäkringsavgifter m. m.

Vissa särskilda bestämmelser.

Besvär.

44 §.

Över försäkringsinrättnings beslut i ärende angående försäkring enligt denna lag må klagan föras hos försäkringsrådet genom besvär, som skola hava inkommit till försäkringsrådet senast inom en månad efter det klaganden erhållit kännedom om beslutet.

Den som önskar ändring i allmän föreskrift, som meddelats av riksförsäkringsanstalten, äger göra ansökan härom hos försäkringsrådet.

Försäkringsrådet äger, ändå att klagan icke förts eller ansökan ej gjorts, till prövning upptaga ärende, som avses i denna paragraf.

Över försäkringsrådets beslut må klagan icke föras.

Frivillig försäkring.

Särskilda bestämmelser.

49 §.

Avtal om ersättning på grund av försäkring enligt denna lag är utan verkan mot den ersättningsberättigade, med mindre annat anges i lagen.

50 §.

Fordran å ersättning, som innestår hos försäkringsinrättning, må ej för gäld tagas i mät.

Ej heller må rätt till ersättning överlätas, innan den ersättningsberättigade äger lyfta ersättningen.

51 §.

Äger någon rätt till ersättning enligt denna lag, är han ej därav hindrad att göra gällande det anspråk på skadestånd utöver ersättningen, som till följd av skadan må tillkomma honom.

Vad försäkringsinrättning enligt denna lag utgivit i ersättning för skada äger inrättningen återkräva av den som uppsåtligen eller genom

grov vårdslöshet vållat skadan eller, där denna uppkommit i följd av trafik med motorfordon som avses i 2 § lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon, enligt lag är skyldig att utgiva skadestånd evad han är vållande till skadan eller ej. På grund av vad i detta stycke sägs skall inrättningen dock äga att återkräva allenast vad den ersättningsberättigade ägt utbekomma av den skadeståndsskyldige.

52 §

På begäran av försäkringsinrättning eller försäkringsrådet må, till vinnande av utredning i ärende angående försäkring enligt denna lag, vid allmän underrätt höras vittne eller sakkunnig eller förhör under sanningsförsäkra å äga rum med den som saken rör. Ej vare någon skyldig att inställa sig vid annan underrätt än den, inom vars område han vistas. Om förhöret skall i tillämpliga delar gälla vad om bevisupptagning utom huvudförhandling är stadgat. Ersättning till den som inställt sig för att höras skall utgå efter vad rätten prövar skäligt och skall förskjutas, då försäkringsrådet påkallat förhöret, av den försäkringsinrättning, som rådet bestämmer, och eljest av den försäkringsinrättning, som begärt förhöret. Ersättningen skall stanna å försäkringsinrättning. Uppkommer tvist mellan försäkringsinrättningar angående vem som skall slutligt svara för ersättningen, skall tvisten på yrkande av någon av inrättningarna avgöras av försäkringsrådet.

53 §

I den mån ej annorlunda särskilt stadgas äger bolag, som sägs i 1 §, ej meddela annan försäkring än som avses i denna lag.

54 §

Vad i 295 och 297 §§ lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse sägs om försäkringsbolag skall, där Konungen för visst fall så bestämmer, i fråga om övertagande från bolag helt eller delvis av försäkringsbestånd enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar ävensom denna lag i tillämpliga delar gälla riksförsäkringsanstalten; och skall administrationsbo, som sägs i 296 § lagen om försäkringsrörelse, omfatta även livräntor, som fastställas under administrationstiden, i följd varav fordringsrätt, som avses i 2 mom av sistnämnda paragraf, skall omfatta jämväl kapitalvärdet av sådana livräntor, ökat med en tjugondel av samma värde.

55 §

Med Konungens medgivande äger riksförsäkringsanstalten jämväl i annat fall än som avses i 54 § övertaga annan åvilande skyldighet att utgiva ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom.

56 §

Den som på grund av tjänsteåliggande för riksförsäkringsanstaltens eller försäkringsrådets räkning har eller haft att taga befattning med uppgift, handling eller undersökning, som sägs i 40 §, må ej röja eller obehörigen nyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och ej heller, där det ej kan anses påkallat i

tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande eller affärsförhållande, vilket sålunda blivit honom kunnigt.

57 §

Underlåter arbetsgivare eller arbetsföreståndare att fullgöra något av vad som åligger honom enligt 32 §, eller försummar någon att ställa sig till efterrättelse vad i 40 § är föreskrivet eller att lämna uppgift, som stadgats i 43 §, straffes med dagsböter.

Lämnar någon medvetet eller av grov vårdslöshet i uppgift, som skall avgivas enligt denna lag, oriktigt meddelande, straffes med dagsböter, där ej brottet är i allmän strafflag belagt med straff.

Bryter någon mot vad i 56 § är stadgat, straffes med dagsböter eller fängelse. Å brott som nu sagts må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

58 §

Konungen äger träffa överenskommelse med främmande makt om tillämpning av denna lag eller det andra landets lag i fall, då arbetsgivare i det ena landet inom det andra bedriver verksamhet, i vilken arbetstagare användes eller då arbetstagare, vilken ådragit sig skada genom inverkan som avses i 6 § första stycket b) eller c) eller tredje stycket, varit utsatt för dylik inverkan under arbete i båda länderna.

59 §

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Lagens ikraftträdande m m

60 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955 men äger icke tillämpning i fråga om skada, som inträffat dessförinnan, och ej heller i fråga om sådan i 6 § första stycket b) eller c) eller tredje stycket avsedd skada, som yppats senare, därest den skadade icke efter lagens ikraftträdande varit utsatt för inverkan av den art, som orsakat skadan.

Genom denna lag upphävas lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall ävensom i lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift meddelade, ännu gällande bestämmelser om skyldighet för ägare eller innehavare av järnväg att utgiva ersättning då i följd av järnvägs drift någon, som är anställd i järnvägens tjänst eller arbete, under förrättandet därav dödas eller skadas.

Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning å sådant ersättningsanspråk på grund av olycksfall eller sjukdom, som ej till följd av vad i första stycket sägs skall bedömas enligt den nya lagen. Rörande ersättningsanspråk, som nu nämnts, skall dock tillämpas vad som stadgats i 29 § första stycket nya lagen, därest enligt äldre

bestämmelser rätten till ersättning skulle förloras efter den nya lagens ikraftträdande.

61 §.

Vad i 10 § andra stycket är stadgat om tidigare yrkesskada skall gälla även skada, som omfattas av lagen om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, där ej den tid, inom vilken fordran på grund av den skadan skolat bevakas, gått till ända före den 1 januari 1955.

62 §.

Vid tillämpning av 42 § första stycket skall medräknas jämväl tid före den nya lagens ikraftträdande, i den mån så skolat ske enligt äldre bestämmelser, om skadan yppats den 31 december 1954.

63 §.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall hänvisningen i stället gälla den bestämmelsen.

**B. Kungl. Maj:ts kungörelse den 8 oktober 1954 (nr 631)
angående anmälan om yrkesskada.**

1 §.

Drabbas någon av skada, för vilken han är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, åligger det arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att ofördröjligen efter det han erhållit kännedom om skadan göra anmälan härom till den allmänna sjukkasse, i vilken den skadade är försäkrad, eller, om den skadade ej är försäkrad i allmän sjukkasse, till den försäkringsinrättning, som jämlikt 33 § nämnda lag skall utgiva ersättning i anledning av skadan. Anmälan som nu sagts skall dock ej ske med mindre skadan medfört eller skäligen kan antagas medföra rätt till sjuk- eller hempenning enligt lagen om allmän sjukförsäkring eller ersättning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

2 §.

Anmälan, som avses i 1 §, skall göras å särskild blankett, vartill formulär fastställes av riksförsäkringsanstalten efter samråd med arbetarskyddsstyrelsen eller, såvitt angår skeppstjänst, kommerskollegium.

Anmälan enligt 1 § första stycket skall göras i två exemplar; dock skall vid annat arbete än skogs- och flottningsarbete anmälan om olycksfall vid färd till eller från arbetsstället ske i endast ett exemplar.

3 §.

Då anmälan sker enligt 1 § första stycket, skall tillika genom arbetsgivarens eller arbetsföreståndarens försorg ett exemplar av anmälningshandlingen tillställas vederbörande skyddsombud, därest sådant ombud finnes utsett.

Inträffar yrkesskada, som skäligen kan antagas medföra rätt till ersättning allenast enligt 14—18 §§ lagen om allmän sjukförsäkring, åligger det arbetsgivaren eller arbetsföreståndaren att underrätta skyddsombudet om tiden för skadans inträffande samt dess uppkomst och förlopp.

4 §.

Den som enligt 1 § avgiver anmälan till försäkringsinrättning skall tillse att läkarintyg angående skadan och den skadades tillstånd eller, där skadan medfört döden, angående dödsorsaken snarast möjligt insändes till försäkringsinrättningen. Därest läkarintyg ej kan anskaffas utan oskälig omgång eller kostnad, må i stället insändas annat intyg, som kan godtagas av försäkringsinrättningen.

Läkarintyg, som avses i första stycket, skall avfattas å blankett, vartill formulär fastställs av medicinalstyrelsen efter samråd med riksförsäkringsanstalten.

5 §.

Har skada, som avses i 1 §, inträffat utom riket, må anmälan om skadan ske till svensk beskickning eller svenskt konsulat, som i dylikt fall har att snarast möjligt föranstalta om erforderlig undersökning samt därefter insända handlingarna i ärendet till den sjukkassa eller försäkringsinrättning, till vilken enligt vad i 1 § sägs anmälan om skadan skall göras.

6 §.

Sjukkassa, som mottagit anmälan enligt 1 §, skall tillse att anmälan gjorts enligt fastställt formulär och i förekommande fall föranstalta om erforderlig komplettering av densamma.

Har sjukkassa anledning antaga att inträffad sjukdom är att anse såsom yrkesskada, vilken enligt vad i 1 § sägs skall anmälas hos kassan men varom sådan anmälan ej gjorts, skall kassan införskaffa dylik anmälan.

7 §.

Sjukkassa, som mottagit anmälan enligt 1 §, skall, om skadan medfört döden eller den skäligen kan antagas komma att, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medföra förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, eller riksförsäkringsanstalten eljest så föreskrivit, omedelbart vidarebefordra anmälningshandlingen eller, om anmälan gjorts i två exemplar, ett av dem till den försäkringsinrättning, i vilken den skadade är försäkrad. Har skadan ej slutreglerats enligt lagen om allmän sjukförsäkring senast å sjuttionde dagen efter den, då skadan inträffade, skall sjukkassan, ändå att fall som nyss sagts ej föreligger, påföljande dag vidarebefordra anmälningshandlingen eller det ena exemplaret därav till försäkringsinrättningen.

Då anmälan enligt vad i första stycket stadgats översändes till försäkringsinrättning, skola vid densamma fogas läkarintyg, som avses

i 4 §, samt uppgifter — avfattade å blankett, vartill formulär fastställles av riksförsäkringsanstalten — rörande den skadades anställnings- och avlöningsförhållanden samt de övriga omständigheter som anstalten föreskriver (kompletteringsuppgift).

När skada, som avses i första stycket, av sjukkassan slutreglerats enligt lagen om allmän sjukförsäkring, skall uppgift härom (slutuppgift) å blankett, vartill formulär fastställles av riksförsäkringsanstalten, omedelbart tillställas försäkringsinrättningen.

Sjukkassa, som i andra fall än som avses i första stycket enligt lagen om allmän sjukförsäkring slutreglerat enligt denna kungörelse till kassan anmäld skada, skall enligt de närmare bestämmelser riksförsäkringsanstalten meddelar till anstalten översända den till kassan gjorda anmälan.

8 §.

Sjukkassa och försäkringsinrättning, som mottagit anmälan enligt 1 §, äro skyldiga att, när anmälan avgivits i två exemplar, ofördröjligen vidarebefordra det ena exemplaret till vederbörande yrkesinspektör eller specialinspektör inom yrkesinspektionen eller, då fråga är om skeppstjänst, till kommerskollegium.

9 §.

Försäkringsrådet, försäkringsinrättning och allmän sjukkassa samt arbetarskyddsstyrelsen, yrkesinspektör och specialinspektör ävensom kommerskollegium äga att, i den mån så finnes erforderligt, påkalla polisundersökning angående skada, varom anmälningsskyldighet föreligger enligt denna kungörelse.

När polisundersökning, som påkallats enligt första stycket, skall ske rörande annan yrkesskada än sådan som uppkommit i följd av trafik, skall polismyndigheten underrätta yrkesinspektören eller specialinspektören om tid och plats för undersökningen, där det lämpligen kan ske, ävensom skyndsamt tillställa honom avskrift av protokoll över undersökningen. Sådan avskrift skall även tillställas annan, som enligt första stycket påkallat polisundersökning angående skadan.

10 §.

Underlåter någon — i annat fall än som avses i 45 § under d) lagen om yrkesskadeförsäkring — att fullgöra något av vad som åligger honom enligt denna kungörelse, straffes med böter, högst trehundra kronor, där ej gärningen är i allmän strafflag eller lagen om yrkesskadeförsäkring belagd med straff.

Till straff enligt denna kungörelse må dock ej dömas, därest omständigheterna giva vid handen att underlåtenheten haft sin grund i tillfälligt förbiseende.

11 §.

Blanketter, som avses i denna kungörelse, tillhandahållas av allmänna sjukkassor och vederbörande försäkringsinrättningar.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1955, då kungörelsen den 9 november 1928 (nr 429) angående anmälan om olycksfall i arbete m. m. upphör att gälla.

I fråga om skada, som enligt 60 § lagen om yrkesskadeförsäkring skall regleras enligt äldre lagstiftning, skall den upphävda kungörelsen alltså äga tillämpning. Sker likväl anmälan rörande sådan skada till allmän sjukkassa, i vilken den skadade är försäkrad, åligger det sjukkassan att ofördröjligen vidarebefordra även dylik anmälan.

**C. Kungl. Maj:ts kungörelse den 26 november 1954 (nr 670)
med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen om
yrkesskadeförsäkring å arbetstagare i statens tjänst.**

1 §.

Har någon i tjänst hos staten ådragit sig yrkesskada, skall den ersättning, som på grund av skadan skall utgå jämlikt lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring och som icke utgives av allmän sjukkassa, utgivas av statsverket.

2 §.

Fråga om rätt till ersättning, som avses i denna kungörelse, samt om ersättningens art och storlek prövas av riksförsäkringsanstalten.

Ersättning enligt första stycket utbetalas,

beträffande arbetstagare vid postverket, televerket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket, försvarets fabriksverk, luftfartsverket, statens reproduktionsanstalt och Södertälje kanalverk samt stiftsnämndernas förvaltning, av vederbörande myndighet,

beträffande arbetstagare vid riksbanken och Tumba bruk, av riksbanken,

beträffande arbetstagare vid riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket, justitie- och militieombudsmansexpeditionerna samt riksdagens revisorers kansli ävensom hos riksdagen, dess utskott och delegationer, av riksgäldskontoret samt

i övriga fall av riksförsäkringsanstalten.

3 §.

De i 38 och 39 §§ lagen om yrkesskadeförsäkring stadgade försäkrings- och tilläggsavgifterna skola ej erläggas för arbetstagare i statens tjänst.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1955, då kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, upphör att gälla.

I fråga om skada, som enligt 60 § lagen om yrkesskadeförsäkring skall regleras enligt äldre lagstiftning, skall den upphävda kungörelsen alltså äga tillämpning.